

Ważki (Odonata) obserwowane nad Stawem „Górnik” w Katowicach (Polska, Górny Śląsk)

Dragonflies (Odonata) observed at the "Górnik" Pond in Katowice
(Poland, Upper Silesia)

Maria WISZNIOWSKA

ul. Pod Kasztanami 79/1, 40-462 Katowice: e-mail: wiszniowsky01@interia.pl

Abstract. The observations were conducted at the "Górnik" Pond in Katowice-Giszowice in the years 2014–2017. In total, 41 dragonfly species were recorded. Among them, two protected species: *Sympecma paedisaca* BRAUER, 1877 and *Leucorrhinia pectoralis* (CHARPENTIER, 1825) were found. Further, phenological data concerning the occurrence of imagines in February and November were presented. The "Górnik" Pond is also a new site for *Epitheca bimaculata* (CHARPENTIER, 1825) – a rare species in the region of Upper Silesia.

Key words: dragonflies, Odonata, Poland, Upper Silesia, Katowice, "Górnik" Pond, dragonflies of urban area.

Stanowisko/Teren. Obserwacje prowadzono nad Stawem „Górnik” w Katowicach-Giszowcu (Fot.1-2); UTM CA66. Makroregion: Wyżyna Śląska (KONDRACKI 2002). Staw „Górnik” położony w Katowicach w dzielnicy Giszowice, po wschodniej i zachodniej stronie ul. Adama, ok. 500 m na południe od skrzyżowania ul. Adama i ul. Górniczego Stanu (Ryc.1). Obiekt położony jest na potoku Bolina Południowa. Składa się z dwóch części, mniejszej położonej po zachodniej stronie drogi i większej po stronie wschodniej. W wyniku prac remontowych ze stawu spuszczone całkowicie wodę w 2011 roku, ponowne napełnienie nastąpiło w 2013 roku.



Fot. 1. Staw „Górnik” w Katowicach-Giszowcu wiosną
Phot. 1. "Górnik" Pond in Katowice-Giszowice during spring



Fot. 2. Staw „Górnik” w Katowicach-Giszowcu pod koniec lata
Phot. 2. "Górnik" Pond in Katowice-Giszowice in the end of summer



Ryc. 1 Mapa obszaru badań
Fig. 1. Map of field studies

Materiał i metody. Przedstawione poniżej dane dotyczące ważek pochodzą z regularnych obserwacji prowadzonych w latach 2014–2017. Ważki obserwowano przyżyciowo gromadząc dokumentację fotograficzną. Identyfikacja ważek konsultowana była każdorazowo ze specjalistami.

Wyniki. Podczas obserwacji obejmujących cztery sezony odnotowano 41 gatunków ważek (Tab.1). Poza wykazem gatunków w poniższej tabeli w kolumnie „uwagi” przedstawiono status ochronny poszczególnych gatunków oraz niektóre ciekawe dane dotyczące głównie fenologii ważek.

Tabela 1. Gatunki ważek stwierdzone podczas obserwacji w latach 2014-2017: A – najpóźniejsze stwierdzenie imagines; B – najwcześniejsza obserwacja imagines; OŚ – ochrona ścisła; Ocz – ochrona częściowa (ROZPORZĄDZENIE...2016); II DS – DYREKTYWA SIEDLISKOWA, zał. II; CzL – czerwona lista ważek Polski (BERNARD i in. 2009); CzLWŚ – czerwona lista ważek województwa śląskiego (MISZTA 2012)

Table 1. Dragonfly species found in the years 2014-2017: A – the latest observation of imagines; B – the earliest observation of imagines; OŚ – strictly protected species; Ocz – partially protected species (ROZPORZĄDZENIE...2016); II DS – HABITAT DIRECTIVE, Appendix II; CzL – red list of Polish dragonflies (BERNARD i in. 2009); CzLWŚ – red list of dragonflies of the Silesian Voivodeship (MISZTA 2012)

Lp.	Gatunek/Species	2014	2015	2016	2017	Uwagi/Comments
1.	<i>Calopteryx splendens</i> (HARRIS, 1782)	X	X	X	X	
2.	<i>Lestes sponsa</i> (HANSEMANN, 1823)	X	X	X	X	A – 15 11 2017 r. – ♀
3.	<i>Lestes dryas</i> (KIRBY, 1890)	X	X		X	
4.	<i>Lestes barbarus</i> (FABRICIUS, 1798)			X	X	CzLWŚ – EN
5.	<i>Lestes virens</i> (CHARPENTIER, 1825)	X	X	X	X	CzLWŚ – EN
6.	<i>Chalcolestes viridis</i> (VANDER LINDEN, 1825)	X	X	X	X	
7.	<i>Sympecma fusca</i> (VANDER LINDEN, 1820)	X	X	X	X	B – 2 03 2014 r. – ♂, 27 02 2017 r. – ♂
8.	<i>Sympecma paedisca</i> (BRAUER, 1877)		X			Ocz, CzLWŚ – EN
9.	<i>Ischnura elegans</i> (VANDER LINDEN, 1820)	X	X	X	X	
10.	<i>Ischnura pumilio</i> (CHARPENTIER, 1825)	X	X	X	X	CzLWŚ – EN
11.	<i>Enallagma cyathigerum</i> (CHARPENTIER, 1840)	X	X	X	X	
12.	<i>Coenagrion puella</i> (LINNAEUS, 1758)	X	X	X	X	
13.	<i>Coenagrion hastulatum</i> (CHARPENTIER, 1825)	X	X	X	X	CzLWŚ – NT
14.	<i>Erythromma najas</i> (HANSEMANN, 1823)	X	X	X	X	
15.	<i>Erythromma viridulum</i> (CHARPENTIER, 1840)	X				CzLWŚ – NT
16.	<i>Pyrrhosoma nymphula</i> (SULZER, 1776)	X	X	X	X	
17.	<i>Platycnemis pennipes</i> (PALLAS, 1771)	X	X	X	X	
18.	<i>Aeshna mixta</i> LATREILLE, 1805	X	X	X	X	
19.	<i>Aeshna affinis</i> VANDER LINDEN, 1820			X	X	CzLWŚ – NT
20.	<i>Aeshna isocles</i> (MÜLLER, 1767)	X	X	X	X	
21.	<i>Aeshna grandis</i> (LINNAEUS, 1758)	X	X	X	X	
22.	<i>Aeshna cyanea</i> (MÜLLER, 1764)	X	X	X	X	A – 2 11 2015 r. – ♂, 4 11 2017 r. – ♀
23.	<i>Anax imperator</i> LEACH, 1815	X	X	X	X	
24.	<i>Anax parthenope</i> (SELYS, 1839)	X	X	X	X	
25.	<i>Brachytron pratense</i> (MÜLLER, 1764)			X	X	
26.	<i>Cordulia aenea</i> (LINNAEUS, 1758)	X	X	X	X	
27.	<i>Somatochlora metallica</i> (VANDER LINDEN, 1825)	X	X		X	
28.	<i>Epitheca bimaculata</i> (CHARPENTIER, 1825)		X			CzLWŚ – DD, drugie współczesne stanowisko w woj. Śląskim (second contemporary site in the Silesian Voivodeship)
29.	<i>Libellula quadrimaculata</i> LINNAEUS, 1758	X	X	X	X	
30.	<i>Libellula depressa</i> LINNAEUS, 1758	X	X	X	X	
31.	<i>Orthetrum cancellatum</i> (LINNAEUS, 1758)	X	X	X	X	
32.	<i>Orthetrum albistylum</i> (SELYS, 1848)	X	X	X	X	CzLWŚ – NT
33.	<i>Orthetrum coerulescens</i> (FABRICIUS, 1798)		X	X	X	CzL–NT, CzLWŚ – NT
34.	<i>Leucorrhinia dubia</i> (VANDER LINDEN, 1825)	X	X			CzLWŚ – VU
35.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i> (CHARPENTIER, 1825)		X	X	X	OŚ, II DS, CzLWŚ – NT
36.	<i>Sympetrum danae</i> (SULZER, 1776)	X	X	X	X	
37.	<i>Sympetrum sanguineum</i> (MÜLLER, 1764)	X	X	X	X	
38.	<i>Sympetrum fonscolombii</i> (SELYS, 1840)			X		CzLWŚ – EN
39.	<i>Sympetrum striolatum</i> (CHARPENTIER, 1840) ¹	X	X	X	X	A – 15 11 2014 r. – ♂; 4 11 2015 r. – ♂; 25 11 2017 r. – 1♀1♂ CzLWŚ – NT
40.	<i>Sympetrum vulgatum</i> (LINNAEUS, 1758)	X	X	X	X	
41.	<i>Sympetrum meridionale</i> (SELYS, 1841)		X		X	CzLWŚ – VU
Razem gatunków/Total number of species:		32	36	34	36	

¹ zestawienie obejmuje lata 2014-2017, w tabeli nie uwzględniono sporadycznych informacji z roku 2013 – 17.11.2013 obserwowany był ♂ *Sympetrum striolatum* – najpóźniej obserwowana dorosła ważka w 2013 roku na terenie Polski

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
PHOTO EVIDENCE



Samiec *Epithea bimaculata* – 11 05 2015 r.
Epithea bimaculata male – 2015 05 11



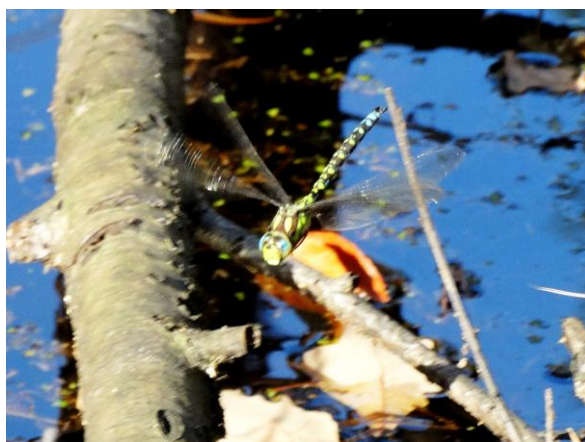
Samiec *Sympetrum meridionale* – 1 09 2017 r.
Sympetrum meridionale male – 2017 09 01



Samica *Sympetrum fonscolombii* – 15 09 2016 r.
Sympetrum fonscolombii female – 2016 09 15



Samica *Sympetrum striolatum* – 25 11 2017 r.
Sympetrum striolatum female – 2017 11 25



Samiec *Aeshna cyanea* – 2 11 2015 r.
Aeshna cyanea male – 2015 11 02



Samiec *Sympecma fusca* – 27 02 2017 r.
Sympecma fusca male – 2017 02 27

Piśmiennictwo

- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., TOŃCZYK G., WENDZONKA J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań
- DYREKTYWA SIEDLISKOWA = Habitat Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora
- KONDRACKI J. 2002. Geografia regionalna Polski, PWN. Warszawa
- MISZTA A. 2012. Czerwona lista ważek województwa śląskiego – stan na rok 2010. Raporty Opinie, 6(4): 6-36. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz. U., poz. 2183, 28 grudnia 2016 r., Warszawa